

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τεύχος 21/1
Δεκέμβριος
2021

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το παρόν δελτίο εξετάζει τον ρυθμό μεταβολής της παραγωγικότητας στην Κύπρο χρησιμοποιώντας τον δείκτη ολικής παραγωγικότητας (Total Factor Productivity-TFP) και αξιολογεί την εξέλιξη των παραγωγικών συντελεστών καθώς και την επίδραση τους στην οικονομική ανάπτυξη (ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ) για την περίοδο μεταξύ των ετών 1996 και 2020. Σε αντίθεση με προηγούμενες εκδόσεις, η παρούσα ανάλυση δεν περιορίζεται στις παραδοσιακές εισροές (εργασία και συνολικό κεφάλαιο), αλλά συμπεριλαμβάνει και το ανθρώπινο κεφάλαιο καθώς και άλλες υποκατηγορίες Κεφαλαίου της οικονομίας. Συγκεκριμένα, το συνολικό κεφάλαιο κατανέμεται στις εξής επιμέρους κύριες επενδυτικές κατηγορίες: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α), Υποδομές και Άλλο φυσικό κεφάλαιο. Αυτό επιτρέπει την εκτίμηση της συμβολής του κάθε είδους κεφαλαίου στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ.

Όλες οι κεφαλαιουχικές εισροές αυξάνονταν μέχρι περίπου το έτος 2010. Μετά το 2010, οι Υποδομές, το Άλλο φυσικό κεφάλαιο και το Ανθρώπινο κεφάλαιο μειώθηκαν ελαφρώς, για να αρχίσουν να αυξάνονται ξανά το 2016 και τελικά να φτάσουν ή και να ξεπεράσουν (στην περίπτωση του Ανθρώπινου κεφαλαίου) τα προ της κρίσης επίπεδά τους μέχρι το τέλος του 2020. Τα αποθέματα κεφαλαίου των ΤΠΕ και της Ε&Α παρουσιάζουν διαφορετική εξέλιξη. Το κεφάλαιο των ΤΠΕ αυξάνεται μέχρι το 2010 και στη συνέχεια σημειώνει πτώση που διαρκεί μέχρι το 2020. Φαίνεται ότι η επένδυση που έγινε μετά το 2010 δεν ήταν αρκετή για να αντικαταστήσει το μέρος της που είχε αποσβεσθεί. Από την άλλη πλευρά, το κεφάλαιο της Ε&Α συνέχισε να αυξάνεται εκθετικά καθ' όλη την περίοδο του δείγματος.

Ο ρυθμός μεταβολής της παραγωγικότητας εκτιμάται χρησιμοποιώντας δύο μετρήσεις του κεφαλαίου: το συνολικό κεφάλαιο (για την επικαιροποίηση του ρυθμού μεταβολής της παραγωγικότητας στην Κύπρο) και τα επιμέρους κεφάλαια. Ο διαχωρισμός του κεφαλαίου στα επιμέρους κεφάλαια μειώνει τα «λάθη μέτρησης» και οδηγεί σε χαμηλότερες εκτιμήσεις του ρυθμού μεταβολής του TFP. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι ενώ τα δύο TFP κινούνται μαζί καθ' όλη την περίοδο του δείγματος, ο ρυθμός μεταβολής του TFP με την χρήση του συνολικού κεφαλαίου είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο με την χρήση των επιμέρους κεφαλαίων.

Η ανάλυση δείχνει ότι η κυπριακή οικονομία επιβραδύνθηκε κατά 5.6 ποσοστιαίες μονάδες, μεταξύ των περιόδων 1996-2009 και 2010-2014: ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης μειώθηκε από 3.67% σε -1.95%. Αυτό οφείλεται κυρίως στην μείωση της συνεισφοράς της Εργασίας, του TFP και του κεφαλαίου ΤΠΕ. Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Κύπρο (2010 - 2014), το κεφάλαιο Ε&Α, το Ανθρώπινο κεφάλαιο και το κεφάλαιο Υποδομών ήταν οι μοναδικοί παράγοντες που συνεισφέραν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη. Μετά το 2015 η οικονομία παρουσίασε αξιοσημείωτη βελτίωση: επιταχύνθηκε κατά 5.4 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με την περίοδο 2010-2014 (φτάνοντας σχεδόν τα προ του 2010 επίπεδα ανάπτυξης, με μέσο ρυθμό ανάπτυξης 3.41%). Κατά τη διάρκεια αυτών των τελευταίων 5 ετών, όλοι οι παράγοντες, εκτός από το κεφάλαιο ΤΠΕ, συνέβαλαν θετικά στην ανάπτυξη, με το TFP, την Εργασία, και το κεφάλαιο Ε&Α να παρουσιάζουν την σημαντικότερη συνεισφορά - συνεισφέροντας περίπου 36%, 35% και 29% στο ρυθμό ανάπτυξης, αντίστοιχα. Για όλες τις περιόδους, εκτός από την περίοδο πριν από το 2010, η αποεπένδυση στις ΤΠΕ είχε αρνητική συμβολή στον ρυθμό ανάπτυξης.

Η διεθνής βιβλιογραφία αναδεικνύει τις επενδύσεις στην Ε&Α και στις ΤΠΕ ως κρίσιμους μοχλούς της οικονομικής ανάπτυξης. Η ανάλυση σε αυτό το δελτίο δείχνει ότι αν και στην Κύπρο οι επενδύσεις στην Ε&Α αυξάνονται συνεχώς την τελευταία δεκαετία, οι δαπάνες στην Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι οι χαμηλότερες μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, η ανάγκη για επενδύσεις στην ψηφιοποίηση, ένα σημαντικό μέρος των ΤΠΕ, δεν αντιμετωπίστηκε επαρκώς για μεγάλο χρονικό διάστημα και αυτό αποτελεί τροχοπέδη στην αναπτυξιακή προοπτική της Κύπρου. Επί του παρόντος, στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), η Κύπρος προσπαθεί να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα εφαρμόζοντας μέτρα που θα αυξήσουν τις επενδύσεις στις ΤΠΕ καθώς και στα υπόλοιπα κεφάλαια. Μαζί με τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις της δημόσιας και τοπικής αυτοδιοίκησης, του δικαστικού συστήματος και της αγοράς εργασίας, το ΣΑΑ θα διευκολύνει την πορεία προς τη βελτίωση της παραγωγικότητας και θα επηρεάσει σημαντικά τον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας.

